

שיטות מחקר במדעי החברה (מתודולוגיה)

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה : שעתיים וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה :
בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון 4 סעיפים מתוך 4 שאלות סה"כ 36 נקודות
פרק שני 2 שאלות מתוך 6 שאלות (10 נקודות לשאלה) סה"כ 20 נקודות
פרק שלישי 2 שאלות מתוך 8 שאלות (22 נקודות לכל שאלה) סה"כ 44 נקודות
סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.

ד. הוראות מיוחדות : אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (36 נקודות)

ענו על 4 סעיפים מתוך 4 שאלות הבאות (סך הכול 36 נקודות)
הפנאי בקרב בני נוער בישראל

דוח מחקר

פרופ' אריק כהן ופרופ' שלמה רומי, אוניברסיטת בר אילן, אוגוסט 2015

פעילויות פנאי תורמות להתפתחות ילדים ובני נוער. הן מספקות הזדמנות לפתח כישורים חדשים, ליצור יחסים חברתיים ולהתנסות זהויות חדשות במהלך ההתבגרות. במחקר הנדון נאספו הנתונים בכלים איכותניים ובכלים כמותניים. השאלונים הכמותניים הועברו בפריסה ארצית ומגזרית בבתי הספר של משרד החינוך: ממלכתי יהודי, ממלכתי דתי ודוברי ערבית. המדגם נבנה כמדגם מייצג מבחינת מדדי טיפוח, ומספר הבנים והבנות היה שווה.

שאלון המחקר כלל 206 שאלות סגורות וארבע שאלות פתוחות. בשאלות הפתוחות התבקשו התלמידים לתאר בלשונם את פעילויות הפנאי שלהם.

להלן דוגמא לשני ממצאים שעלו במחקר:

טבלה מספר 1: ממוצע הזמן שתלמיד ים מקדישים לפעילויות פנאי במגזרים השונים:

סה"כ	דוברי ערבית	ממלכתי-יהודי דתי	ממלכתי-יהודי	
3.88	3.51	3.99	4.07	להקשיב למוסיקה
3.70	3.44	3.75	3.84	גלישה באינטרנט
3.62	3.56	3.55	3.68	בילוי עם חברים
3.62	3.22	3.63	3.85	להתכתב בצ'ט/SMS
3.60	3.94	3.45	3.44	בילוי עם משפחה

טבלה מספר 2: מקדיש/ה זמן רב מאד לפעילויות הבאות, השוואה לפי מגזר ולפי מגדר (באחוזים)

סה"כ		דוברי ערבית		ממלכתי-יהודי דתי		ממלכתי-יהודי		
בנות	בנים	בנות	בנים	בנות	בנים	בנות	בנים	
48	35	35	26	47	44	57	37	להקשיב למוסיקה
45	25	29	21	38	25	55	37	להתכתב בצי"ט/SMS
32	32	24	27	32	32	37	34	גלישה באינטרנט
26	21	40	33	18	15	19	16	בילוי עם משפחה

ענו על ארבע סעיפים מתוך שאלות 1-4

1. טבלה מספר 1:

- א. מהו המשתנה התלוי ומהו המשתנה הבלתי תלוי בטבלה 1?
 ב. יש הטוענים כי הדמיון בין החברה היהודית גדול יותר מהדמיון בחברה הערבית בנושא הקדשת הזמן לתרבות הפנאי? האם הינכם מסכימים עם טענה זו? הציגו נתונים מתוך הקטע לביסוס עמדתך.

2. טבלה מספר 2:

- א. מהי אמפיריות? כיצד אמפיריות באה לידי ביטוי בקטע זה?
 ב. הציגו מסקנה אחת שאפשר להסיק מן ההשוואה בטבלה 2 להבדלים בין בנות לבין בנים לגבי הקדשת הזמן לתרבות הפנאי. הסתמכו על שני נתונים מן הטבלה.

3. א. מהו מדגם מיצג? במה בה לידי ביטוי בקטע?
 ב. הסבירו מהי שאלה פתוחה? הציגו חסרון אחד לשאלה זו, והביאו דוגמא לשאלה פתוחה שנשאלה במחקר.

4. א. מהי הגדרה אופרציונלית? כיצד המשתנה של מגזר הוגדר מבחינה אופרציונלית?

- ב. נסחו השערה שניתן לעלות מתוך אחת מהטבלאות.

פרק שני (20 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 10-5 (לכל שאלה 10 נקודות)

5. במחקר נמצא כי המתאם בין מספר היעדרויות משעורי זום לבין ממוצע הציונים בבחינת המתכונת הוא 0.65-. הסבר מהו מקדם מתאם, ומה הוא מבטא?
6. חוקר ערך מחקר בנושא עמדות כלפי התחסנות בחיסון נגד מחלת הקורונה. החוקר שאל "אם היית לך אפשרות לבחור חיסון לקורונה איזה חיסון אתה מעדיף? כאשר אפשרויות התשובה היו: 1. פריזר. 2. מודרנה". באיזה סולם מדידה נבדק המשתנה? הסבירו!
7. אחת הסיבות לכך שלקח זמן לפתח את החיסון נגד קורונה היא משום שנדרשה מהימנות שחזור. מהי מהימנות שחזור? הגדירו והסבירו מושג זה.
8. תלמיד במדעי החברה רצה לבדוק את הקשר בין פתיחת מצלמות על ידי התלמיד בשיעור זום לשעת השיעור. התלמיד השווה בין שיעור זום המתקיים ביום לשיעור זום המתקיים בערב/בלילה. ממוצע מספר התלמידים שפתחו מצלמה היה 20 תלמידים מתוך כיתה של 40 תלמידים בשיעור זום שהתקיים בשעות היום לבין ממוצע של 10 תלמידים לשיעור זום שהתקיים בערב/בלילה. הסבירו מהו ממוצע? הציגו נתון סטטיסטי נוסף שכדאי לבחון בהקשר זה.
9. יש הטוענים כי בעידן הקורונה, לא ניתן לקיים ראיון בזום. הציגו מאפיין אחד של ראיון. האם הינכם מסכימים עם טיעון זה? נמקו
10. הציגו שני הבדלים בין ניתוח איכותני לניתוח כמותי.

פרק שלישי (44 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 18-11 (לכל שאלה 22 נקודות).

סוציולוגיה:

11. מחקר שנעשה בארה"ב בדק האם יש הבדל בהתייחסות המגייסים לקורות חיים עם שמות "לבנים" לעומת שמות "אפרו אמריקאים", ומצא שקורות חיים עם שמות "לבנים" קיבלו 50% יותר פניות ממגייסים. (גרינשטיין ויאנה שכטרמן, גלובס, 6.6.2020). הסבירו מהו סטראוטיפ, וכיצד הוא בא לידי ביטוי במחקר זה.

12. אוניברסיטת הרווארד פיתחה כלי אבחוני למדידת הטיה בלתי מודעת כלפי מיעוטים, נשים, להט"ב, בעלי צרכים מיוחדים, קבוצות גיל שונות, דתות, משקל גוף עודף ועוד. הכלי מסביר מדוע אדם שאוחז באמונה בזכות לשוויון מלא בהזדמנויות לגברים ולנשים יכול להתנהג באופן מוטא ובלתי מודע נגד נשים, כמו התעלמות מהצעה שמועלית על-ידי עמיתה לעבודה או תשלום שכר נמוך יותר לאישה. (גרינשטיין ויאנה שכטרמן, גלובס, 6.6.2020) הסבירו מהו מיעוט? האם הנשים מהוות מיעוט? נמקו את תשובתכם תוך ביסוס מהקטע..

פסיכולוגיה:

13. יש אנשי חינוך הטוענים ש "תלמידים אינטליגנטיים יהיו בעלי אינטליגנציה גבוהה בכל התחומים" האם טענה זו נכונה? הביאו נימוק מסוג הסבר המאשש או מפרך ענה זו.

14. תארו מחקר אחד בפסיכולוגיה המוכיח שלסביבה השפעה חזקה יותר על התפתחות האינטליגנציה

כלכלה:

15. (א) מה הקשר בין עלייה במספר העובדים בענף ההיי טק לבין שכר העובדים בענף זה ? (4 נקודות)
(ב) הצג והסבר באמצעות עקומת ביקוש והיצע לעובדים בענף ההיי טק (7 נקודות).

16 (א) הסבר מהו תקציב המדינה (4 נקודות).
(ב) הכנסות המדינה הם כלי ליישום מדיניות כלכלית וחברתית.
הסבר והדגם שתי מטרות מרכזיות (7 נקודות).

מדעי המדינה:

17. לאחרונה הכריז ראש הממשלה נתניהו על מבצע החיסונים " חוזרים לחיים ", שמטרתו לחסן את כלל האוכלוסייה מעל גיל 16 בכדי לבלום ולנצח את מגפת הקורונה. על פי **מיל**, הסבר האם המדינה רשאית לחייב את האנשים להתחסן, או שזו החלטת הנתונה לרצונם החופשי של האנשים ?

18. הסבירו כיצד ההפרדה בין שלושת הרשויות מבטיחה את חירות האדם במדינה הדמוקרטית, על פי מונטסקייה?

בהצלחה!

**זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך**